

Rolul investițiilor și sistematizarea lor în economia Republicii Moldova

Nadejda NAZAR,
doctor în economie, conferențiar universitar interimar,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

SUMMARY

The concept the investment is investigated in the economic theory, besides that different definitions which has are considered a latin origin. Studying of volume and economic efficiency of investments at macrolevel and microlevel gives the chance to investigate methodological and theoretical problems on ordering of investments.

Key words: investiție, investiții productive, investiții autohtone, investiții străine.

Conceptul de „investiție” a fost și este examinat în teoria economică, fiind expuse mai multe opinii cu privire la conținutul și sfera de cuprindere a acestuia.

Noțiunea de „investiție” stipulată în literatura economică publicată în limbile de circulație internațională (în franceză – *investissement*, în engleză și americană – *investment*, în germană – *investition*, în rusă – *инвестиция* etc.) este de origine latină (investire – a îmbrăca, a acoperi) și a fost, inițial, un termen militar cu sensul de a încercui o cetate, evident – pentru a o cucerii, apoi a pătruns în terminologia financiar-economică pentru a defini, în esență, un efort bănesc făcut pentru atingerea unor anumite scopuri. [4]

Investiția este definită de către economiștii români sub trei aspecte: contabil, economic și financiar. **În aspect contabil**, investiția se confruntă cu imobilizările din activul unui bilanț, și anume toate bunurile mobile sau imobile, corporale sau necorporale, achiziționate sau create de întreprindere, destinate a rămâne în mod durabil în întreprindere și care permit realizarea activităților pentru care a fost creată firma. Altfel spus, soldurile pozițiilor de bilanț în activ reprezintă în acel moment ceea ce este investit în întreprindere. Se au în vedere achizițiile de terenuri, imobil, mașini, echipamente destinate producției, dar și cele cu caracter social. [5]

Investiția **în sens economic** corespunde concepției manageriale; acest lucru se traduce printr-un sacrificiu de resurse care se

efectuează astăzi pentru venituri viitoare superioare cheltuielilor inițiale (productivitatea investiției sub aspectul randamentului și cel al eficienței exploatarei sau operării). În această abordare sunt considerate investiții: bunuri din dotare; alte cheltuieli ca programe de publicitate, de formare a personalului, de studii și cercetări, care nu apar în totalitate în bilanț, iar efectul lor asupra lichidităților întreprinderii este greu de estimat și continuă mulți ani.

Investiția **în sens financiar** corespunde tuturor cheltuielilor de numerar care vor genera profituri sau economii pe o lungă perioadă și care, în consecință, se vor rambursa într-o perioadă de mai mulți ani. Acest fenomen este analogic cu folosirea unei finanțări pe termen lung, inclusiv folosirea unei datorii exigibile, o lungă perioadă de timp. Financiar, investiția este reprezentată de întregul capital cu care se lucrează. Definiția financiară a investiției include atât noțiunea contabilă, cât și noțiunea economică, având în plus dimensiunea legată de necesarul de fond de rulment de exploatare.

Fundamentarea volumului și a eficienței economice a investițiilor la nivel macro- și microeconomic necesită cunoașterea problemelor metodologice și teoretice privind sistematizarea investițiilor, deoarece în esență investițiile sunt *cheltuieli* destinate efectuării unei mari varietăți de lucrări și activități. Cheltuielile de investiții pot fi sistematizate și ordonate în funcție de anumite criterii de

ordin teoretic și de natură practică, fiecare asemenea sistematizare punând în evidență structurări prin prisma creșterii eficienței investițiilor.

Sistematizarea investițiilor după structura tehnologică grupează cheltuielile de investiții în următoarele lucrări întâlnite la orice investiție: cheltuieli pentru lucrări de construcție-montaj; cheltuieli de investiții pentru utilaje tehnologice și instrumente; cheltuieli pentru lucrări geologice; cheltuieli pentru studii, cercetări și proiectări; cheltuieli pentru achiziționarea de obiecte de inventar; cheltuieli pentru pregătirea personalului; alte cheltuieli de investiții – pentru amenajarea terenului, organizarea șantierului de execuție a investiției; licitații pentru utilaje, tehnologii etc. [3]

Sistematizarea investițiilor după tipul de lucrări grupează cheltuielile de investiții în două direcții: în primul rând - realizarea de obiective sau întreprinderi noi și în al doilea rând, amenajări sau îmbunătățiri ale unor obiective deja existente:

- *investiții pentru noi întreprinderi* sau unități economico-sociale în diferite domenii, cu o anumită mărime a capitalului fix și circulant;

- *investiții pentru modernizarea întreprinderilor*, dotate cu utilaje, instalații, mașini, tehnologii etc., caracterizate printr-un grad de uzură fizică și morală relativ redus;

- *investiții de reutilare sau reînnoire* care înlătură uzura fizică și morală prin înlocuirea parțială sau totală a unor utilaje, fără a-i modifica vechiul profil de producție;

- *investiții pentru reconstrucția unei întreprinderi* înseamnă refacerea parțială sau totală a clădirilor, liniilor telefonice etc., pentru adaptarea la cerințele pieței prin reprofilarea capacităților de producție;

- *investiții de dezvoltare* înseamnă, practic, sporirea capitalului fix și circulant prin adăugarea sau construirea de noi spații și aplicarea la o unitate existentă;

- *investiții pentru menținerea capacităților de producție* cuprind cheltuieli pentru reparații capitale și nu pot fi departajate de anumite investiții de modernizare sau reutilare. [2; 3]

Sistematizarea investițiilor pe sfere ale

producției sociale și pe ramuri ale economiei naționale. Cea mai solicitată sistematizare a investițiilor pe sfere de activitate este aceea în investiții productive și neproductive, pe care literatura occidentală le numește investiții cu caracter comercial (care obțin profit) și investiții cu caracter necomercial:

- *investiții productive* sunt considerate în toate țările ca fiind primordiale și ele sunt destinate industriei, agriculturii, construcțiilor etc. Aceste investiții cu caracter productiv se materializează în capitalul fix și circulant, care sunt incluse direct și activ la procesul de producție;

- *investițiile din sfera neproductivă* sunt realizate în învățământ, cultură și artă, știință, sănătate și asistență socială, alte servicii și sunt considerate la fel de importante ca și investițiile din sfera productivă. [1]

Pentru a pune mai bine în evidență rolul unor activități, economiștii occidentali sistematizează investițiile astfel: *investiții strategice* care sunt destinate unor domenii vitale ale economiei, într-o anumită perioadă și în care pot fi incluse și unele activități cum ar fi învățământul; *investiții de infrastructură* care le deservește pe primele prin realizarea unor dotări și utilități.

Tratarea acestei sistematizări a investițiilor depinde deci de strategia și programul politic promovat în țară pe o anumită perioadă.

Sistematizarea investițiilor după natura încorporării lor în capitalul fix și circulant al viitorului agent economic. În procesul de realizare a unei investiții se întâlnesc două categorii de cheltuieli:

- *investiții care se materializează și se regăsesc în capitalul fix și circulant contabilizat de agentul economic care beneficiază de investiția respectivă.* Prin urmare, aceste cheltuieli de investiții se regăsesc în valoarea clădirilor, utilajelor, instalațiilor etc.;

- *investiții care nu se regăsesc și nu măsoară valoarea capitalului fix și circulant, deoarece în urma cheltuielilor de investiții nu se creează bunuri materiale de natura clădirilor, utilajelor etc.*

Sistematizarea investițiilor după sursa de finanțare și forma de proprietate. Investitorul poate fi individual – o societate, o cor-

porație sau o întreprindere cu capital particular, public sau mixt. Sursele de finanțare sunt mult mai diversificate și incluse într-un mecanism complex, specific economiei de piață și anume: resurse proprii ale unei întreprinderi sau ale unui agent economic care se obțin fie prin capitalizarea profiturilor, fie prin atragerea economiilor altor persoane; resurse împrumutate prin intermediul unor credite interne sau externe; resurse de la bugetul statului sau al unor unități adminis-

O altă sistematizare a investițiilor pe care le poate face o firmă sunt:

- *investiții interne*, ce constau în alocarea capitalurilor pentru achiziția de active materiale (mașini, echipament, construcții) și active nemateriale (licențe). Scopul lor poate fi reducerea costurilor unitare, creșterea volumului producției, sporirea calității și, ca urmare, a cotei de piață sau a prețului etc.;

- *investițiile externe* constau în plasamente de capital: acțiuni sau părți statutare în alte

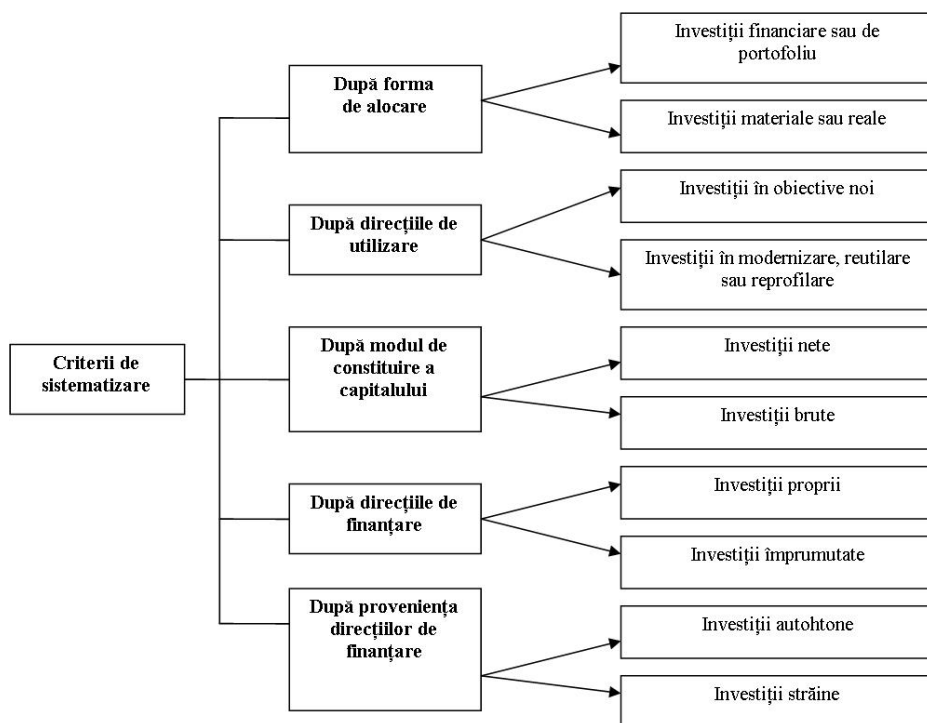

Figura 1. Sistematizarea investițiilor după forma de alocare, utilizare, finanțare, proveniență și constituire.

Sursa. Elaborată de către autor în baza materialelor [3; 6; 7].

trative (comune, municipii, raioane, județe, organisme internaționale) și care pot avea caracter restituibil sau sunt alocate în regim de sponsorizare.

Investițiile reprezintă plasament de capital în diferite sfere de activitate în scopul obținerii profitului sau a altui rezultat util. Investițiile pot fi active financiare și active reale, brute și nete, de modernizare și noi, autohtone și străine etc. (Figura 1).

întreprinderi. Investițiile externe, care se mai numesc și investiții financiare, au ca scop creșterea valorii întreprinderii și diversificarea activității. [3; 6]

În teoria economică, există foarte multe criterii de sistematizare a investițiilor, dar câteva dintre acestea sunt recunoscute ca esențiale, fiind larg utilizate de economiști. Conform acestor criterii, în opinia noastră, investițiile se sistematizează după cum urmează (Figura 2).

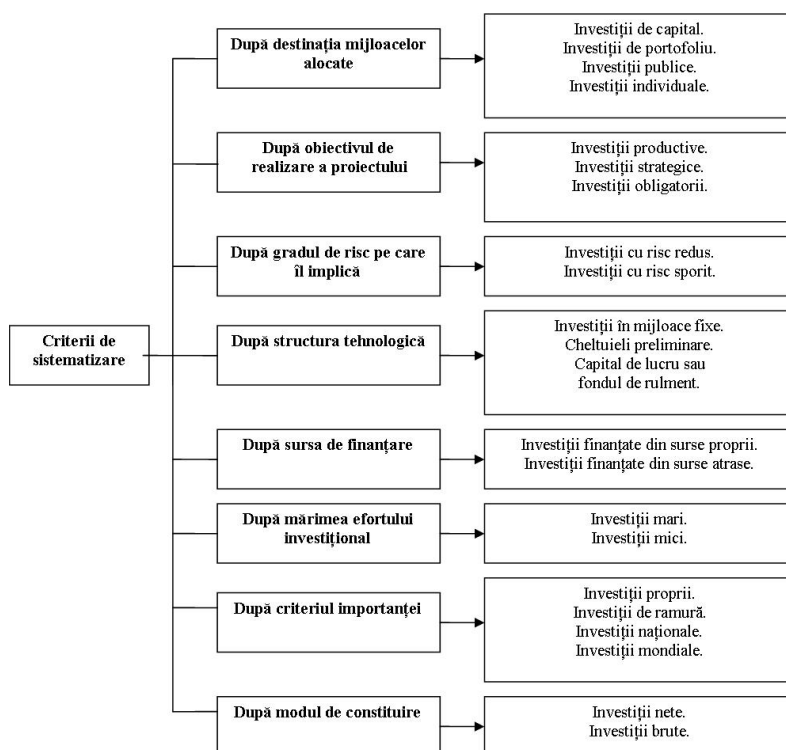

Figura 2. Sistematizarea investițiilor după destinație, grad de risc, structura tehnologică, mărimea efortului, gradul de importanță și modul de constituire.

Sursa. Elaborată de către autor în baza materialelor [2; 6].

Investițiile în agricultură permit reînnoirea capitalului productiv, sporirea capitalului pus în funcțiune și îmbunătățirea structurii de producție și pot fi sistematizate în:

- *investiții directe* – reînnoirea efectivelor de animale de prăsilă, dotarea cu mașini și utilaje și *investiții indirecte* – drumuri, conservarea mediului etc.;

- *investiții individuale* – realizate de un singur agricultor și *investiții colective* – realizate de mai mulți agricultori;

- *investiții economice* – adăposturi pentru animale, silozuri și *investiții sociale* – canale de apă, habitat rural etc. [5]

Aprecierea rezultatelor obținute în baza aplicării actelor normative referitor la politica investițională în Republica Moldova poate fi efectuată prin analiza mai multor indicatori economici pe o perioadă mai îndelungată de timp. În studiu pot fi incluse toate aspectele legate de activitatea investițională: volumul investițiilor, modalitatea de finanțare și formele de proprietate; concomitent cu aceasta, considerăm că este necesar de a se ține cont și de dinamica volumului PIB-ului pe această perioadă și de cota investițiilor din mărimea totală acestui indicator.

Tabelul 1. Dinamica PIB-ului și a investițiilor în capitalul fix în economia Republicii Moldova în anii 2001-2011

Indicatorii	Anii										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PIB, mln. lei	19052	22556	27619	32032	37652	44754	53430	62922	60430	71885	82349

Ritmul de creștere a PIB											
față de a. 2001*	100	118,39	144,97	168,13	197,63	234,90	280,44	330,26	317,18	377,31	432,23
față de anul precedent*	100	118,39	122,45	115,98	117,54	118,86	119,39	117,77	96,04	118,96	114,56
Investiții în capitalul fix, mln. lei	2315	2804	3622	5140	7797	11012	15336	18225	11124	13805	16338
Ritmul de creștere a investițiilor în capitalul fix											
față de a. 2001*	100	121,12	156,46	222,03	336,80	475,68	662,46	787,23	480,52	596,33	705,75
față de anul precedent*	100	121,12	129,17	141,91	151,69	141,23	139,27	118,84	61,04	124,10	118,35
Cota investițiilor în PIB, %*	12,15	12,43	13,11	16,05	20,71	24,61	28,70	28,96	18,41	19,2	19,84

Notă. *Indicatorii sunt calculați de către autor.

Sursa. Elaborată de către autor pe baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova.

În decursul a 11 ani (anii 2001-2011) PIB-ul obținut în economia națională s-a majorat de cca 4,3 ori sau cu 63,3 miliarde lei. În aceeași perioadă se observă o majorare esențială și la volumul de investiții alocate în economia Republicii Moldova de cca 7 ori sau cu 14 miliarde lei. Această majorare de investiții alocate în economia Republicii Moldova ne permite să specificăm faptul că în ultimii 10 ani a crescut volumul de investiții străine alocate în economia țării noastre, care în perioada respectivă s-au majorat de cca 3,2 ori sau cu 996 mln. lei (de la 450 mln. lei în a. 2001 până la 1 446 mln. lei în a. 2011). Cota investițiilor în PIB pe economia națională în anii 2001-2011 a variat de la 12,15% până la 28,96%, totodată, aceasta a constituit în perioada analizată în medie 19,47%.

În linii generale, se poate menționa că majorarea cotei investițiilor în PIB în ultimii ani denotă o înviorare a activității investițio-

nale în economia republicii. În opinia noastră, această creștere se explică prin crearea unui climat investițional mai favorabil în anul 2004, prin accesul întreprinderilor la credite.

Pentru Republica Moldova este foarte importantă înviorarea acestui proces în sectorul agroalimentar, deoarece acesta constituie un factor vital pentru economia națională în întregime. Concomitent cu aceasta, se cere nu numai sporirea volumului investițiilor, dar și folosirea lor mai eficientă în direcțiile prioritare ce determină ritmul de dezvoltare a acestui sector în întregime.

Nivelul de dezvoltare mai adecvat a diferitelor ramuri ale economiei naționale poate fi caracterizat prin locul acestora în structura PIB-ului pe economie în întregime. Aceasta se referă și la sectorul agroalimentar al republicii, care include atât agricultura care produce bunurile agricole, cât și sectorul de prelucrare a lor – industria alimentară.

Tabelul 2. Dinamica PIB-ului și a investițiilor în capitalul fix din sectorul agroalimentar al Republicii Moldova în anii 2001-2011

Indicatorii	Anii										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PIB, mln. lei	6094	6842	7692	8410	9071	9219	8278	9173	8370	12595	14747
Investiții în capitalul fix, mln. lei	490	619	900	995	1410	1322	1865	2315	1472	1685	2915
Cota investițiilor în PIB, %*	8,04	9,05	11,7	11,83	15,54	14,34	22,53	25,24	17,59	13,38	19,75

Notă. *Indicatorii sunt calculați de către autor.

Sursa. Elaborată de către autor pe baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova.

Valoarea PIB-ului în sectorul agroalimentar a sporit de cca 2,4 ori sau cu 8653 mln. lei. În ce privește volumul de investiții alocate în sectorul agroalimentar se observă o creștere de cca 6 ori sau cu 2,4 miliarde lei. Cota investițiilor în PIB în sectorul agroalimentar în perioada analizată a variat de la 8,04% până la 25,24%, sau a constituit în medie 15,36%. Această majorare a volumului de investiții a influențat pozitiv activitatea întreprinderilor din sectorul agroalimentar al Republicii Moldova.

În cele ce urmează se pot face următoarele **concluzii**:

Noțiunea de investiții este utilizată destul de larg în literatura economică din domeniu. Sunt utilizate diferite metode de sistematizare a folosirii investițiilor. În opinia noastră, corespunde mai adecvat cerințelor și particularităților speci-

fice sistematizarea investițiilor după destinație, grad de risc, structura tehnologică, mărimea efortului și importanței, modul de constituire.

Cota investițiilor în PIB a sectorului agroalimentar a constituit în medie pe ultimii 10 ani 15,36% sau cu 4,11% mai puțin decât media pe republică. Considerăm că cel mai oportun ar fi crearea condițiilor favorabile pentru atragerea mai multor investiții străine în economia națională, îndeosebi în sectorul agroalimentar, de asemenea și majorarea ponderii în creditarea sectorului agroalimentar și a altor bănci ale republicii, nu doar principalul creditor comercial autohton în sectorul respectiv *Moldova Agrobank*, aportul căreia constituie ½ din total; și a instituțiilor financiare nebankare pentru evitarea monopolului unei bănci în oferirea creditelor pentru acest sector.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător, nr. 81 din 18.03.2004. // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 64-66, 2004, p. 8.
2. Caraganciu A., Domenti O., Ciobu S. *Bazele activității investiționale*. Chișinău: Editura A.S.E.M., 2004, 320 p.
3. Ciornii N., Blaj I. *Economia firmelor contemporane*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2003, 311 p.
4. Stoian M. *Gestiunea investițiilor*. București: Editura A.S.E., 2003, 286 p.
5. Vintilă G. *Gestiunea financiară a întreprinderii*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2000, 433 p.
6. Игонина Л. Л. *Инвестиции*. Москва: Юристъ, 2002, 480 с.
7. Марголин А.М., Быстряков А. Я. *Экономическая оценка инвестиций*. Москва: Тандем, Экмос, 2001, 240 с.
8. <www.statistica.md>

Prezentat: 11 martie 2013.

E-mail: n.barbarosie@uasm.md